

MOŽNOSTI DIAGNOSTIKY MORÁLNEHO USUDZOVANIA DETÍ A DOSPELÝCH

KEGA 026UK-4/2015 Morálne postoje detí a dospelých v rodine a škole: aplikovaný výskum a metodický materiál pre učiteľov, výchovných poradcov a koordinátorov prevencie

Štefánia Ferková

Ďuričove dni 2016

Vybrané výskumné/diagnostické nástroje

- **MJI** – Moral Judgement Interview (L. Kohlberg)
- **MJT** - Moral Judgement Test (G.Lind)
- **DIT** - Defining Issue Test (J.Rest)
- **SRM** - Sociomoral Reflection Measure (J. C. Gibbs)
- **SMAQ** - School Moral Atmosphere Questionare (K. Høst a kol.)
- **TMZO** - **Test morální zralosti osobnosti** (J. Kotásková a I. Vajda , 1983)

Cieľ výskumu

- * preskúmať spôsob morálneho usudzovania žiakov pri riešení bežných konfliktných situácií medzi nimi a porovnať ich s riešeniami, aké navrhujú učitelia a rodičia
- * v akej miere sa vo výpovediach detí a dospelých budú vyskytovať prvky pomoci, prosociality, samostatného riešenia, alebo naopak agresivita, snaha o pomstu, vyhýbanie sa riešeniu, či bezradnosť

Výskumné hypotézy

- * **Hypotéza 1:** Žiaci budú signifikantne najčastejšie navrhovať pasívne, potom deštruktívne a najmenej konštruktívne riešenia konfliktov.
- * **Hypotéza 2:** Učitelia budú signifikantne častejšie navrhovať pasívne a konštruktívne riešenia konfliktov.
- * **Hypotéza 3:** Rodičia budú signifikantne častejšie navrhovať pasívne a deštruktívne riešenia konfliktov.

Test morálneho usudzovania

- * modifikovaná slovenská verzia (Ferková, Prevendárová, 2016)
- * verzia pre deti staršieho školského veku, zvlášť pre chlapcov a pre dievčatá
- * verzia pre dospelých
- * obsahuje 7 mikropríbehov (agresia voči osobe, veci, podvod/lož, krádež)
- * zmena vyhodnocovacích kategórií (9 subkategórií a 3 hlavné kategórie):
 - * *KONŠTR*: konštruktívne riešenia konfliktov
 - * *PAS*: pasívne riešenia konfliktov
 - * *DEŠTR*: deštruktívne riešenia konfliktov

Ukážka príbehu z testu

* PRÍBEH 1

- * Raz cez veľkú prestávku zbil Jakub, ktorý bol najväčší chlapec v triede, malého Sama, ktorý sa nevedel biť a nikdy nikomu nevrátil úder. Aby to Samo Jakubovi nejako vrátil, skryl mu tablet do skrine v triede.
- *
- * **Otázky pre žiakov:** 1. Bolo to spravodlivé? 2. Čo by si urobil ty, keby si bol na Samovom mieste? 3. Čo by si urobil ty, keby sa také niečo stalo u vás v triede medzi tvojimi spolužiakmi a ty by si o tom vedel?“
- * **Otázky pre učiteľov:** 1. Ako by podľa vás mal zareagovať váš žiak, keby bol na Samovom mieste? 2. Ako by mali podľa vás zareagovať ostatní spolužiaci, ktorí by boli svedkom incidentu v triede?
- * **Otázky pre rodičov:** 1. Ako by malo podľa vás zareagovať vaše dieťa, keby bolo na Samovom mieste? 2. Ako by malo podľa vás zareagovať vaše dieťa, keby bolo svedkom incidentu v triede?

Výskumná vzorka

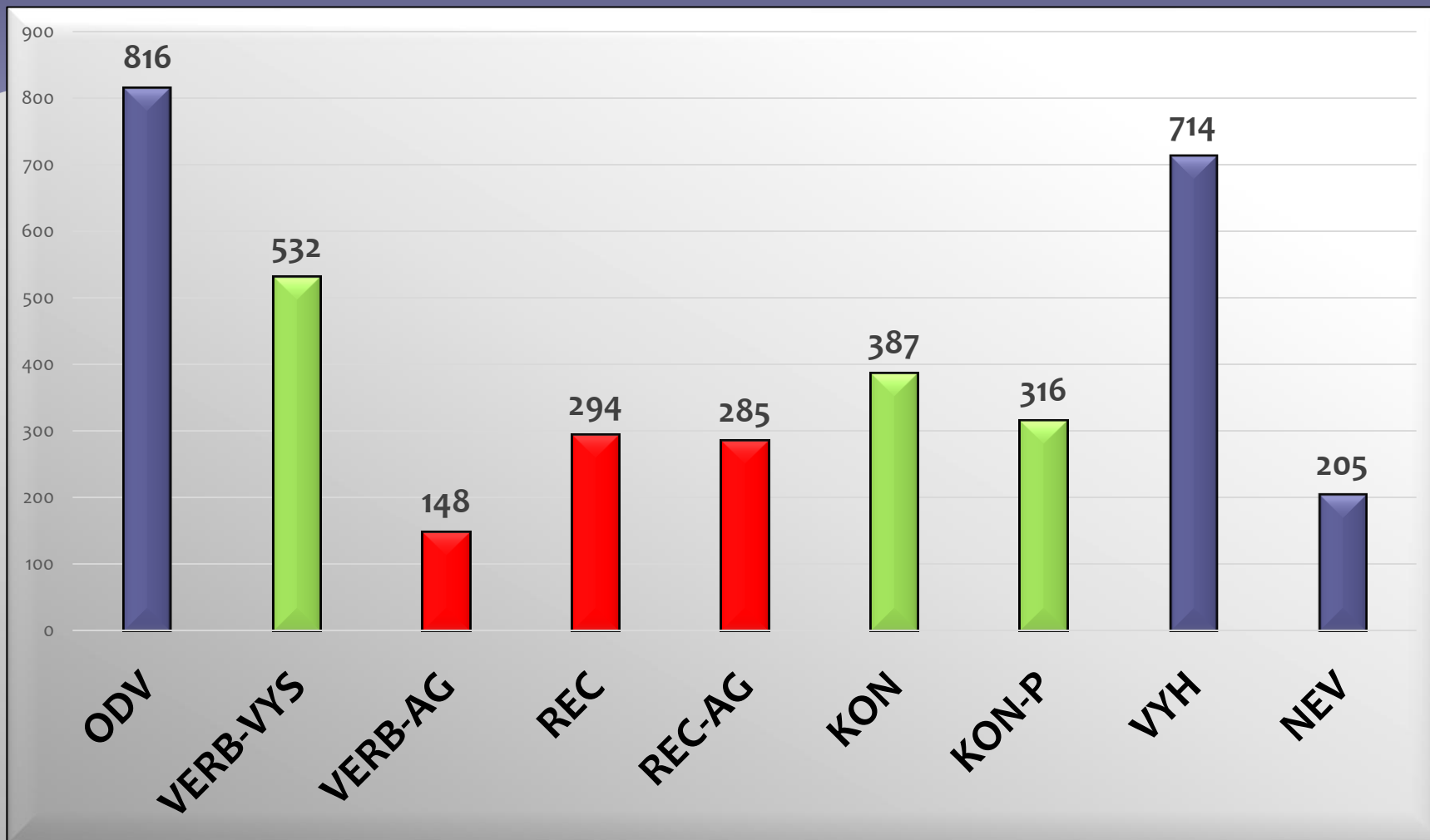
chlapci	155	38%
dievčatá	128	31%
učitelia	84	21%
rodičia	41	10%
spolu	408	100%

Výsledky výskumu

- * **Hypotéza 1: Žiaci budú signifikantne najčastejšie navrhovať pasívne, potom deštruktívne a najmenej konštruktívne riešenia konfliktov.**

kategória	n	f	kn	kf
DEŠTR.	727	19,66	727	19,66459
KONŠTR.	1235	33,41	1962	53,07006
PAS.	1735	46,93	3697	100
Σ	3697	100		

Výsledky výskumu - žiaci

Výsledky výskumu

Hypotéza 2: Učitelia budú signifikantne častejšie navrhovať pasívne a konštruktívne riešenia konfliktov.

kategória	n	f	kn	kf
DEŠTR.	103	8,26	103	8,26
KONŠTR.	639	51,24	742	59,50
PAS.	505	40,50	1247	100,00
Σ	1247	100,00		

Výsledky výskumu

** Hypotéza 3: Rodičia budú signifikantne častejšie navrhovať pasívne a deštruktívne riešenia konfliktov.*

kategória	n	f	kn	kf
DEŠTR.	51	7,52	51	7,52
KONŠTR.	399	58,85	450	66,37
PAS	228	33,63	678	100,00
Σ	678	100,00		

Závery a odporúčania

* +

* nízky výskyt deštruktívnych riešení konfliktov

* výskyt konštruktívnych riešení konfliktov

* -

* vysoký výskyt pasívnych riešení konfliktov

* =

* **zamerat' sa na rozvoj morálnych kompetencií detí (žiakov)**

Ďakujem za pozornosť!

Mgr. Štefánia Ferková, PhD.
Pedagogická fakulta UK v Bratislave
ferkova@fedu.uniba.sk